

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

(13) ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੋਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੁਝ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਜਿਹੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(14) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁੱਖ - ਕਿਰਾਏ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ,

1971 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 3329

7 ਨਵੰਬਰ 1971 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਰੁਲਜ਼ 1956 — ਨਿਯਮ 6 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (5) ਅਤੇ ((6)— 'ਵੱਡੇ ਆਈਲੈਂਡ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਹੋਇਆ-ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ।-ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਕੀ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ-ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ-ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (5) ਅਤੇ (6) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ.

)

(ਪਾਰਾ 10 ਅਤੇ 11)।

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1978 PLJ 3.

ਓਵਰਰੂਲਡ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 18 ਅਗਸਤ, 1964 ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਮਾਨ ਡੈਮਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀਤਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਿਤੀ. 29 ਦਸੰਬਰ. 1969 ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 21 ਮਈ, 1971।

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੀ.ਐਸ. ਜਵੰਦਾ, ਆਈ.ਕੇ. ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ.ਕੇ. ਮਹਿਰਾ, ਏ.ਕੇ. ਜੈਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਐਚ ਐਲ ਸਰੀਨ ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਸ਼ੈਣੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਨ. ਸਰੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੰਬਰ 25, 26, 28, 30 ਤੋਂ 32, 56, 61, 62, 63, 65 66, 70।

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 5 ਲਈ।

ਐਸਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, 11, 12, 14, 17, 75 ਤੋਂ 77 ਤੱਕ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

(1) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ: 3329 ਅਤੇ 3330 ਆਫ 1971 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(2) ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ., ਦੁਆਰਾ 1 ਜੂਨ, 1978 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

ਸੀ। 1 ਜੂਨ, 1978 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ , - ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ , ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਸੀ। ਕੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(3) ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, 1971 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3329 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(4) 1971 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 3329 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਕਨੈਨਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਮੁਕਤਸਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਸਰੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1946 ਵਿੱਚ ਸਰੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ, ਯਾਨੀ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਕ-ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ, ਉਸਦੀ ਸੌਸ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੌਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ, ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਹਨ। ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 95 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ , - ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 27 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ, ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ , ਮਿਤੀ 18 ਮਾਰਚ, 1964 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

1964. ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, 18 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 86 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ 1 ਯੂਨਿਟ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏ.ਐਚ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ। ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 29 ਦਸੰਬਰ, 1969, ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਪਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਦੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 27 ਮਈ, 1971 ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸ. ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜਵੰਦਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

- (1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ
- (2) 27 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਰਕਬਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਯੋਗ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਿਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

(6) ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ *ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ*, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਰਪਲੱਸ ਰਕਬਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ. 1, ਮਿਤੀ 18 ਮਾਰਚ, 1964, ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 27 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ, ਉਸਦੀ ਸੱਸ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਰਾਜਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ। ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ ਲਾਟਾਂ ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1964 ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1964 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 3 ਮਈ 1964 ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ

(1) 1971 P.L.J. 727.

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 28 ਮਈ, 1964 ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ, 1964 ਦੇ ਆਰਡਰ, ਅਨੁਬੰਧ ਸੀ, ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 18 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ 95 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ 9 ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 86 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ 7 ਯੂਨਿਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 29 ਦਸੰਬਰ, 1969, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰ, ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ, ਉਸਦੀ ਸੱਸ- ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 27 ਮਈ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ / 1971. Annexure S. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਕੇਵਲ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਬਲਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਧੂ ਰਕਬੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ / ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਉਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਸਕੀਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇਕਰ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਡੀ ਨੋਵੋ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮਾਂ (5) ਅਤੇ (6) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਯੌਕਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨ ਕੌਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, (2)

(9) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ-ਏ-ਵੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਰਾ, ਜੈਨ, ਜੇ., ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3), ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1956 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(2) 1970 PLJ 402.

(3) 1971 PLJ 926.

(I) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪੁਲੇ 6(0) ਅਤੇ (ਬੀ), ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਜੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੱਥ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

6 (ਡੀ.ਜੇ. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੋਸਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੁਲੈਕਟਰ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇਗਾ। ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੋਟਿਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਵਸਾਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ। ਮੈਂ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਓ ਦੇਖਿਆ ਹੈ

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

(11) ਮੇਰਾ ;ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਹਸਬੀਨਵਦਰਾਵਣੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜੱਜਮੈਂਟ 1 ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ *ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ।* (4), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੈਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 6(5) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (6), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੋਈ।-

"ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।"

ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੁੜ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ ਡੀ ਨੋਵੋ ਦੇ ਔਸਟ'ਆਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਸਰਪਲੱਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਬੇਦਖਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ

(4) 1978 PLJ 3.

(supra), ਖੇਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(12) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੈਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੋਬਾ

ਜੇ. ਐਮ. ਟੰਡਨ ਜੇ.

ਦੁਲੀ ਚੰਦ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

Bhupinder Singh v. State of Punjab and others (Harbans Lai, J.)

ਭਗਵੰਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ।- ਜਵਾਬਦੇਹ।

FAO ਨੰਬਰ 168-M.

9 ਨਵੰਬਰ 1979 ਈ.

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1956 ਦਾ 26) ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਕੀੜੀ (68 ਦਾ 1976) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ— ਧਾਰਾ 23(4) ਅਤੇ 28— ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ—ਕੀ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਡਿਕਰੀ ਸ਼ੀਟ- ਧਾਰਾ 28 ਦੀ ਸੋਧ- ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਆਯੋਜਿਤ, ਕਿ; (ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ 1955. ਅਣਸੋਧਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਾਰੇ ਫਰਮਾਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਉਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਫਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਫਰਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਪੋਲਵ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ